

LETOPISI NARNIJE

SREBRNA STOLICA

K. S. LUIS

Preveo
Zoran Jakšić

■ Laguna ■

Naslov originala:

C. S. Lewis
The Silver Chair

Text Copyright © C. S. Lewis Pte Ltd 1953
Illustrations © HaperCollins Publishers Ltd 1953

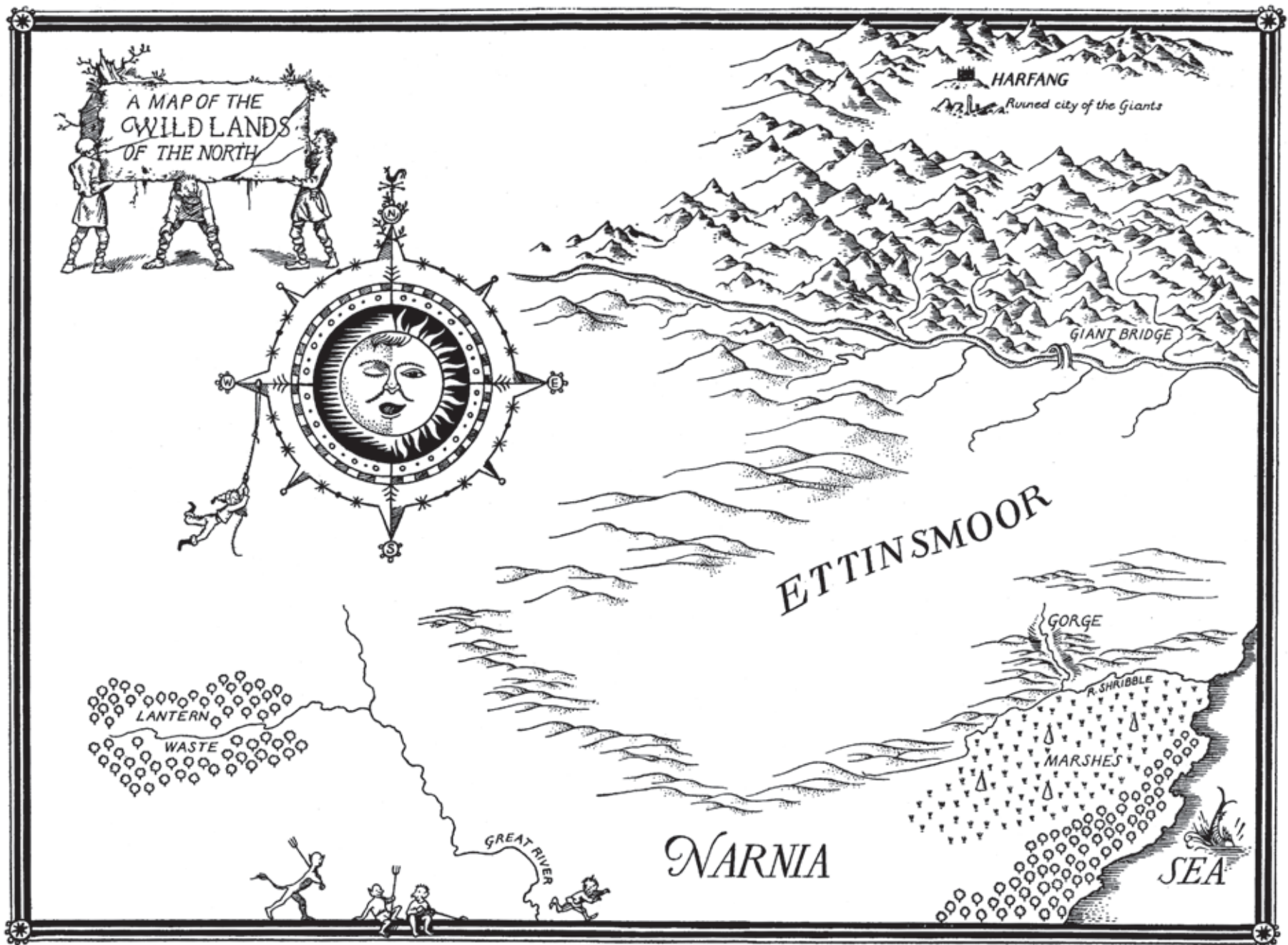
Translation Copyright © 2007 za srpsko izdanje, LAGUNA

Za Nikolasa Hardija

SADRŽAJ

<i>1. Iza gimnastičke sale</i>	<i>11</i>
<i>2. Džil dobija zadatak</i>	<i>23</i>
<i>3. Kraljeva plovidba</i>	<i>33</i>
<i>4. Skupština sova.</i>	<i>45</i>
<i>5. Tugoblat</i>	<i>55</i>
<i>6. Divlje pustare Severa</i>	<i>67</i>
<i>7. Breg čudnih rovova</i>	<i>79</i>
<i>8. Kuća Harfanga</i>	<i>90</i>
<i>9. Kako su otkrili nešto što je vredelo znati . . .</i>	<i>102</i>
<i>10. Putovanja bez sunca</i>	<i>112</i>
<i>11. U mračnom zamku</i>	<i>124</i>
<i>12. Kraljica podzemnog sveta.</i>	<i>135</i>
<i>13. Podzemni svet bez kraljice</i>	<i>145</i>
<i>14. Dno sveta</i>	<i>155</i>
<i>15. Džilin nestanak</i>	<i>165</i>
<i>16. Isceljenje ozleda.</i>	<i>175</i>

(P
A
zema
La
G
H
R
Et
N
G
G
R
M
Se

POGLAVLJE 1

Iza gimnastičke sale

Bio je tmuran jesenji dan, a Džil Pol je plakala iza gimnastičke sale.

Plakala je zato što su je zlostavljali. Ovo neće biti školska priča i zato ću pričati što je manje moguće o Džilinoj školi, a to i inače nije prijatna tema. Bila je to mešovita škola, dakle i za dečake i devojčice, ono što neki zovu „mešana“ škola; ali bilo je onih što su govorili da ni izdaleka nije toliko mešana i smešana kao glave onih koji su je vodili. Ti ljudi smatrali su da dečacima i devojčicama treba dozvoliti da rade šta god požele. A na nesreću, deset ili petnaest najvećih dečaka i devojčica najviše su voleli da se ponašaju kao siledžije. Svašta se dešavalo, razne grozne stvari, kakve bi u običnoj školi bile otkrivene i prekinute već na tromesečju; ali u ovoj školi nisu. Ili čak i kada jesu, počinitelje niti su izbacivali iz škole niti su ih kažnjavali. Upravnica je govorila kako su sve to zanimljivi psihološki slučajevi, pa je slala po tu decu i pričala im satima. A ako ste umeli da kažete upravnici prave stvari, onda biste joj još postali i miljenik, umesto da bude obrnuto.

Zbog toga je Džil Pol plakala tog tmurnog jesenjeg dana, na vlažnoj stazici između zadnje strane gimnastičke sale i grmlja. I nije se ni izdaleka isplakala kada jedan dečak zviždućuci naiđe iza ugla sale, s rukama u džepovima. On maltene nalete na nju.

„Što ne gledaš kuda ideš?“, reče Džil Pol.

„Pa *dobro*“, reče dečak, „ne moraš odmah da zapodeneš...“, a onda joj primeti lice. „Hej, Polova“, reče on, „šta je bilo?“

Džilino lice samo se iskrivi, onako kako radite kada pokušate da nešto kažete, ali otkrijete da ćete ponovo zaplakati ako progovorite.

„Opet *oni*, pretpostavljam – kao i obično“, reče dečak smrkuto i zabi ruke još dublje u džepove.

Džil klimnu. Nije bilo potrebe da išta govori, čak i da je bila u stanju. Oboje su znali.

„Slušaj me sada“, reče dečak. „Ne valja ako svi mi...“

Bio je dobronameran, ali *jeste* govorio kao neko ko se sprema da pridikuje. Džil se najednom razbesne (što se lako dešava ako vas je neko prekinuo u plakanju).

„Oh, gubi se i gledaj svoja posla“, reče ona. „Niko ti nije tražio da naletiš ovamo, zar ne? A mnogo si mi ti fini tip, pa nam sad tu pričaš šta treba da radimo. Verovatno hoćeš da kažeš da sve vreme treba da im se uvlačimo, i da se ulizujemo, i da igramo kako oni kažu, kao što ti radiš.“

„Oh, bogo“, reče dečak, sede na travnato uzvišenje kraj žbunja i vrlo brzo ponovo ustade jer je trava bila sasvim mokra. Ime mu je na nesreću bilo Justas Skrab, što na engleskom znači Žgolja, ali zapravo nije bio rđav.

„Polova“, reče on. „Zar je to pošteno? Jesam li radio išta slično u ovom polugodištu? Zar se nisam suprotstavio Karтеру zbog zeca? I zar nisam sačuvao tajnu o Spivinsu – i još su me mučili? I zar nisam...“

„Ne znam i nije me briga“, zajeca Džil.

Skrab vide da ona baš i nije sasvim pri sebi, pa joj ponudi pepermint, što je bilo sasvim razumno. I sam uze jedan. Najzad Džil poče jasnije da sagledava stvari.

„Izvini, Skrabe“, reče ona najzad. „Nisam bila fer. Jesi sve to radio – u ovom polugodištu.“

„Onda zaboravi prethodno polugodište ako možeš“, reče Justas. „Tada sam bio drugačiji tip. Bio sam – bre! Koja sam mala stenica bio.“

„Pa, iskreno rečeno, jesi“, reče Džil.

„Znači misliš da se nešto promenilo?“, upita Justas.

„Ne samo ja“, reče Džil. „Svi to pričaju. I *oni* su to primetili. Elinor Blejkiston čula je juče kako Adela Penifeder priča o tome u našoj svlačionici. Rekla je: 'Nešto je spopalo onog klinca Skraba. Postao je nemoguć u ovom polugodištu. Moraćemo *njega* da sredimo sledećeg.“

Justas se strese. Svi u Oglednoj kući znali su šta znači kad te *oni* sređuju.

Oboje na trenutak začutaše. Kapljice su kapale sa lovrovog lišća.

„Zašto si bio toliko drukčiji u prošlom polugodištu?“, upita Džil najzad.

„Mnogo čudnih stvari desilo mi se na raspustu“, reče Justas tajanstveno.

„Kakvih stvari?“, upita Džil

Justas zadugo nije ništa govorio. Onda reče: „Čuj, Polova, i ti i ja mrzimo ovo mesto koliko god se nešto može mrzeti, zar ne?“

„Znam da ga ja mrzim“, reče Džil.

„Onda stvarno mislim da mogu da imam poverenja u tebe.“

„Vraški lepo od tebe“, reče Džil.

„Da, ali ovo je stvarno strašna tajna. Polova, čuj, možeš li da poveruješ u nešto? Hoću da kažem, u nešto čemu bi se ovde svi smejali?“

„Nikada nisam imala priliku“, reče Džil, „ali mislim da bih.“

„Da li bi mi poverovala kada bih ti rekao da sam išao sa sveta – išao sa ovoga sveta – na poslednjem raspustu?“

„Ne bih ni znala šta hoćeš da kažeš.“

„Pa, onda nemoj da se zavatlavamo sa svetovima. Zamisli da ti kažem da sam bio na mestu na kom životinje umeju da govore i gde ima – eh, čarolija i zmajeva – i – pa, svega mogućeg kao po bajkama.“ Dok je ovo izgovarao, Skrabu bi strašno neprijatno i sav porumene.

„Kako si tamo dospao?“ upita Džil. I ona se oseti neobično postićeno.

„Na jedini način na koji se to može – čarolijom“, reče Justas gotovo šapatom. „Bio sam s dvoje rođaka. Naprosto smo – istrgnuti. Oni su tamo bili i ranije.“

Sada kada su se došaptavali, Džil otkri da joj je nekako lakše da poveruje. Onda je najednom zahvati strašna sumnja i ona reče (tako silovito da je na trenutak izgledala kao tigrica):

„Ako otkrijem da si me zavatlavao, nikada više neću progovoriti s tobom; nikad, nikad, nikad.“

„Ne zavatlavam te“, reče Justas. „Kunem se. Kunem se – u sve.“

(U vreme kada sam ja bio u školi, rekao bi: „Kunem se u Sveto pismo.“ Ali Sveta pisma nisu rado viđena u Ogladnoj kući.)

„Dobro“, reče Džil, „Verujem ti.“

„I nećeš nikome da kažeš?“

„Šta ti misliš ko sam ja?“

Bili su vrlo uzbuđeni dok su ovo govorili. Ali kada su to izgovorili i kada se Džil obazrela i videla tmurno jesenje nebo, čula kapanje s lišća i pomislila na sve beznađe Ogladne kuće (bilo je trinaest sedmica u polugodištu, a jedanaest je tek trebalo da prođe), ona reče:

„Ali, na kraju krajeva, čemu sve to? Nismo tamo: ovde smo. I baš nikako ne možemo *tamo*. Ili možemo?“

„Pa to sam se pitao“, reče Justas. „Kad smo se vraćali sa tog mesta, neko je rekao da dvoje Pevensijevih (to su ti moji rođaci) više nikada ne mogu tamo. Bilo im je treći put, razumeš. Pretpostavljam da su dobili koliko im sleduje. Ali nijednom nije izgovorio da ja ne mogu. Sigurno bi to rekao, osim ako je mislio da ću se vratiti? A ja ne mogu da se ne upitam, možemo li – da li bismo mogli...?“

„Misliš, da nešto uradimo da se to desi?“

Justas klimnu.

„Misliš, mogli bismo da nacrtamo krug na zemlji – i da ispišemo svašta nekim čudnim slovima – i da stanemo unutra – pa da izgovaramo čarolije i čini?“

„Pa“, reče Justas pošto je neko vreme napregnuto razmišljao. „Rekao bih da mi je nešto slično bilo u glavi, iako nika-
da nisam to radio. Ali sad kada smo doveli reč o tome, nešto

mislim da su svi ti krugovi i trice bez veze. Ne verujem da bi se njemu dopali. Delovalo bi kao da možemo da ga nateramo da nešto uradi. Ali u stvari možemo samo da ga zamolimo.“

„Ko je ta osoba o kojoj neprestano govoriš?“

„Na onom mestu zovu ga Aslan“, reče Justas.

„Kako čudno ime!“

„Ni upola čudno koliko on sam“, reče Justas svečano. „Ali hajde da produžimo. Ne može smetati da upitamo. Stanimo rame uz rame, evo ovako. I držaćemo ruke ispred sebe dlano-va nadole: kao što su radili na Ramanduovom ostrvu...“

„Na čijem ostrvu?“

„Pričaću ti drugi put. I on bi možda voleo kada bismo se okrenuli prema istoku. Da vidimo, gde je istok?“

„Ne znam“, reče Džil.

„Neverovatno je da devojke baš nikada ne znaju strane sveta“, reče Justas.

„Ne znaš ni ti“, reče Džil ljutito.

„Baš znam, samo kad me ti ne bi prekidala. Evo ga. Istok je tamo, prema lovorima. Hoćeš li sada da ponavljaš reči za mnom?“

„Kakve reči?“, upita Džil.

„Reči koje ću ja izgovoriti, razume se“, odgovori Justas. „Sad...“

I on poče: „Aslane, Aslane, Aslane!“

„Aslane, Aslane, Aslane“, ponavljala je Džil.

„Molim te, pusti nas dvoje...“

U tom trenutku začu se kako neko više sa druge strane gimnastičke sale: „Polova? Da, znam gde je. Kmezi iza gimnastičke sale. Da je dovedem ovamo?“

Džil i Justas se zгледаше, zaroniše pod lovore i uspentraše uz strmu, blatnjavu padinu žbunja brzinom koja im je baš služila na čast. (Zbog neobičnih metoda poučavanja u

Oglednoj kući, čovek nije mogao da nauči mnogo francuskog, matematike, latinskog i tome sličnog; ali jeste poprilično toga o hitrom i nečujnom begu kada ga *oni* traže.)

Posle otprilike jednog minuta pentranja zastadoše da oslušnu, a po zvucima koje začuše znali su da ih prate.

„Kada bi samo ona vrata bila ponovo otvorena!“, reče Skrab kada produžiše, a Džil klimnu. Jer povrh žbunja bio je visoki kameni zid, a u tom zidu vrata kroz koja ste mogli da izađete u otvorena vresišta. Ta vrata bila su gotovo uvek zaključana. Ali bilo je trenutaka kada su ih nalazili otvorena; ili je možda bio samo jedan takav trenutak. Ali možete zamisliti kako sećanja makar i na samo jedan trenutak drže ljude u nadi i teraju ih da probavaju vrata; jer kada bi se zgodilo da budu otvorena, bio bi to sjajan način da izađete sa školskih terena, a da vas ne vide.

Veoma zajapureni i musavi od podvlačenja ispod lovora u gotovo presamićenom položaju, Džil i Justas zadihani stigoše do zida. A tamo su bila vrata, zatvorena kao i obično.

„Sigurno neće vredeti“, reče Justas hvatajući se za ručku; a onda: „O-o-oh, majkoviću!!“ Jer ručka se okrenu i vrata se otvoriše.

Trenutak ranije oboje su nameravali da kao munja šmugnu kroz vrata, samo ako kojim slučajem nisu zaključana. Ali kada se vrata stvarno otvoriše, oboje stadoše kao prikovani. Jer ono što su ugledali razlikovalo se od svega očekivanog.

Očekivali su da ugledaju sivu, vresištem pokrivenu padinu kako se uspinje ka turobnom jesenjem nebu. Umesto toga, dočeka ih blistavilo sunca. Prosulo se kroz prolaz kao što se svetlo junskog dana prospe u garažu kada otvorite vrata. Od njega kapljice vode po travi zablistaše kao biserje i razotkriše Džilino musavo, suzama zamazano lice. A to sunčevo

svetlo dopiralo je iz nečega što je nepobitno delovalo kao drugi svet – barem ono što su od toga mogli da vide. Videli su glatki travnjak, glađi i sjajni od svega što je Džil ikada videla, plavo nebo i nešto uzlepršano i toliko blistavo da se moglo raditi ili o draguljima ili o džinovskim leptirovima.

Iako je žudela za takvim nečim, Džil je bila prestravljena. Ona pogleda Skrabovo lice i vide da je i on preplašen.

„Hajde, Polova“, reče on bez daha.

„Hoćemo li moći da se vratimo? Je li bezbedno?“, upita Džil.

U tom trenutku iza njih se začu zli, pakosni glasić. „Ma hajde, Polova“, skičao je, „svi znaju da si tu. Dođi dole.“ Bio je to glas Edit Džekl, ne jedne od *njih* lično, ali jedne od njihovih pratilja i obožavalaca.

„Brzo!“, reče Skrab. „Ovamo. Držimo se za ruke. Ne smemo se razdvajati.“ I pre nego što je sasvim shvatila šta se dešava, on je dohvati za ruku i povuče kroz vrata, van školskih terena, izvan Engleske, izvan čitavog sveta, do Onog Mesta.

Glas Edit Džekl prekide se naglo kao glas sa radija kad ga isključite. Najednom su ih okruživali sasvim drugačiji zvuci. Dopirali su od onih šarenih stvorenja iznad njih, za koja se ispostavilo da su ptice. Dizale su urnebesnu larmu, ali više je ličila na muziku – prilično naprednu muziku koju uvo ne prima baš na prvo slušanje – nego što to ikada može biti slučaj s ptičjom pesmom na našem svetu. Pa ipak, i pored pesme, postojala je tu i neka vrsta pozadine od neizmerne tišine. Ta tišina, spojena sa svežinom vazduha, nagna Džil da pomisli kako mora da su na vrhu neke veoma visoke planine.

Skrab ju je i dalje držao za ruku, pa su koračali napred i zverali na sve strane. Džil vide da svuda raste ogromno drveće, nalik kedrovima, ali veće. Ali pošto nije raslo zbije-no i pošto nije bilo nižeg rastinja, nije ih sprečavalo da vide

daleko kroz šumu i levo i desno. I dokle god je pogled dopirao, svuda je videla isto – ravnu travu, lepršave ptice perja žutog, plavog kao kod vilinskog konjica ili duginih boja, plave senke i prazninu. U svežem, sjajnom vazduhu ne beše ni daška vetra. Bila je to vrlo samotna šuma.

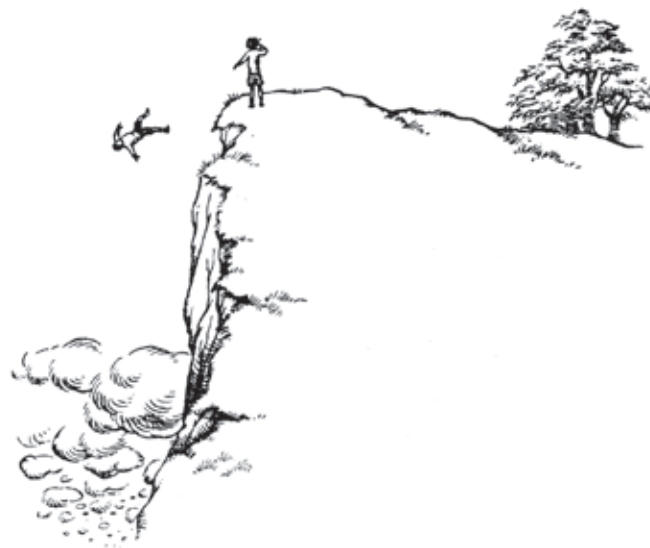
Pravo pred njima nije bilo drveća: samo plavo nebo. Pošli su tamo bez ijedne reči, sve dok najednom Džil ne ču kako Skrab viče: „Pazi!“ i oseti kako je trza nazad. Obreli su se na samoj ivici litice.

Džil je bila jedna od onih srećnih osoba koje dobro podnose visinu. Nije joj ni najmanje smetalo da stoji na rubu provalije. Kad ju je Skrab povukao unazad, prilično se iznervirala. „Kao da sam dete“, rekla je i iščupala ruku iz njegove. Videvši koliko je prebledeo, osetila je prezir.

„U čemu je stvar?“, upita ona. I da bi pokazala da se ne boji, stala je stvarno veoma blizu ivice; zapravo, poprilično bliže nego što se to i njoj samoj dopadalo. Onda je spustila pogled.

Sada je shvatila da Skrab ima pomalo izgovora za bledilo, jer nijedna litica na našem svetu ne da se uporediti s ovim. Zamislite sebe na vrhu najviše litice koju znate. I zamislite da gledate u samo podnožje. A onda zamislite da se ispod toga pruža provalija, još toliko, još deset puta toliko, dvadeset puta toliko. I kada ste pogledali dole sa tog rastojanja, zamislite sitne stvari koje biste, na prvi pogled, greškom pomislili da su ovce, ali najzad shvatate da su to oblaci – ne majušni veneci izmaglice, već ogromni, beli, pufnasti oblaci, i sami veliki poput planine. I najzad, između tih oblaka, prvi put nazrete pravo dno, toliko daleko da ne možete razaznati je li polje ili šuma, kopno ili voda: na većem rastojanju ispod tih oblaka nego što ste vi iznad njih.

Džil je piljila u sve to. Onda pomisli da bi možda ipak mogla da napravi neki korak unazad odatle, ali to joj se nije sviđalo jer se plašila šta će Skrab pomisliti. Onda najednom shvati da ju je baš briga šta će on misliti i da će se bogami još kako skloniti od te grozne ivice i više se nikada neće sme-

jati nikome zbog toga što ne voli visinu. Ali kada pokuša da se pokrene, shvati da ne može. Noge kao da su joj se pretvorile u glinu. Sve joj zapliva pred očima.

„Šta to radiš, Polova? Vraćaj se – blebetava mala ludačo!“, dreknu Skrab. Ali glas kao da mu je dolazio s ogromnog rastojanja. Ona oseti kako ju je zgrabio. Ali do tog trenutka nije više zapovedala sopstvenim rukama i nogama. Na ivici provalije nastala kratko gušanje. Džil je bila previše prestravljena i previše joj se vrtelo da bi bila sasvim svesna šta radi, ali dve stvari pamtiće dok je živa (često su joj se vraćale u snovima). Jedna je bila da se otrgla iz Skrabovog stiska; druga je bila da

je, u tom istom trenutku, Justas lično, uz prestravljeni vrisak, izgubio ravnotežu i sunovratio se u dubinu.

Na sreću, nije imala vremena da razmišlja o tome šta je učinila. Neka ogromna životinja živih boja pojuri prema ivici litice. Legla je, nagla se i (to je bilo ono čudno) dunula. Nije rikala niti frktala, nego samo duvala širom razjapljenih usta; duvala je isto onako ravnomerno kako usisivač usisava. Džil je ležala toliko blizu stvorenju da je osećala kako joj dah ravnomerno struji kroz telo. Ležala je nepomično jer nije bila u stanju da se digne. Gotovo se onesvestila; stvarno, poželela je da može da se zaista onesvesti, ali nesvestica ne dolazi onda kada je čovek zatraži. Najzad ugleda, daleko ispod sebe, kako jedna majušna, crna mrlja leti dalje od litice i malo naviše. Kako se dizala, tako se i udaljavala. A kada se gotovo izravnala s vrhom litice, bila je toliko daleko da ju je izgubila iz vidika. Očigledno se velikom brzinom kretala od njih. Džil nije mogla a da ne pomisli da je stvorenje kraj nje tera odatle svojim duvanjem.

I tako se okrenu i pogleda stvorenje. Bio je to lav.

POGLAVLJE 2

Džil dobija zadatak

Ne obazrevši se na Džil, lav se diže na noge i dunu poslednji put. A onda, kao da je zadovoljan obavljenim poslom, on se okrenu i lagano odšeta nazad u šumu.

„Ovo mora da je san, mora, mora“, pomisli Džil. „Samo što se nisam probudila.“ Ali nije bio san i nije se probudila.

„Baš bih volela da nikada nismo ni došli na ovo grozno mesto“, reče Džil. „Ne verujem da Skrab o njemu zna išta više od mene. Ili, ako zna, nije smeo da me dovodi ovamo a da me ne upozori kako je. Nije moja greška što je pao u provaliju. Da me je ostavio na miru, oboje bismo bili dobro.“ A onda se pri-seti kako je Skrab vrisnuo kada je pao, pa briznu u plač.

